ЦИРКУЛЯРНІ БІЗНЕС-МОДЕЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ КОМПАНІЙ

Гринчак Наталія Анатоліївна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту,
маркетингу та публічного управління;
Національна академія статистики, обліку та аудиту

Концепція циркулярної економіки швидко набирає популярність. Це явище, при якому споживання та виробництво продукції відбуваються в замкнутому циклі, забезпечуючи максимально ефективне використання ресурсів, мінімізуючи відходи у виробництві та зменшуючи негативний вплив на навколишнє середовище. Сучасні дискусії щодо майбутнього розвитку циркулярної економіки ведуться в двох основних напрямках: виробничо-екологічному та ринково-підприємницькому [1]. З практичної точки зору, сьогодні найбільш актуальними є ефективні циркулярні бізнес-моделі, які мають стати інструментом і джерелом трансформації виробничих, фінансових і логістичних ланцюгів, а також управління дизайном і маркетингом, як національних, так і міжнародних компаній. Ефективність циркулярних бізнес-моделей значною мірою залежить від врахування передового міжнародного досвіду в цій сфері та використання науково-інноваційного потенціалу промисловості.

Для розширення масштабів циркулярної економіки на світовому рівні необхідно поєднати ряд інновацій та технологічних досягнень, бізнес-моделей, а також спільні зусилля всіх зацікавлених сторін, включаючи представників державних органів та бізнесу [2]. Циркулярну бізнес-модель слід розглядати як інструмент або джерело інновацій у виробничих процесах, організаційних заходах, а також у продуктах і послугах, що виробляються [1].

Концепцію циркулярної бізнес-моделі в сучасних умовах варто розглядати як взаємозв'язок трьох аспектів: соціального, економічного та екологічного. *Вона повинна відповідати таким критеріям [3]:*

– створення нової цінності шляхом відновлення використаної продукції до рівня споживчого блага;

– виробництво доданої вартості в межах замкнених матеріальних циклів та на їх перетині;

– модифікація основних промислових технологій на етапі проектування та передконкурентних досліджень для досягнення нульового виробництва відходів;

– орієнтація на вищу рентабельність інвестицій у науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи та виробництво в рамках замкнених циклів у порівнянні з лінійними моделями.

При переході до циркулярної бізнес-моделі фахівці виділяють три основні переваги:

1. Зменшення виробничих витрат під час виготовлення продукції завдяки зниженню використання первинних ресурсів.

2. Виникнення нових ринків, що сприяє створенню додаткових робочих місць.

3. Зниження негативного екологічного впливу завдяки скороченню використання ресурсів у виробничому процесі.

Перехід до циркулярної бізнес-моделі забезпечить беззаперечні переваги в трьох основних сферах:

1. Екологічний аспект: зниження тиску на навколишнє середовище.

2. Економічний аспект: можливості для економічного розвитку та інновацій.

3. Соціальний аспект: ефективне споживання та потенціал для збільшення зайнятості.

Сьогодні виділяють різні варіанти циркулярних бізнес-моделей, які можуть бути як комбінованими, так і використовуватися окремо [1-3] (рис. 1).

Рис. 1. Циркулярні бізнес-моделі сталого розвитку

Розглянуті циркулярні бізнес-моделі сталого розвитку міжнародних компаній спрямовані на зниження залежності від матеріальних ресурсів, збільшення ефективності та підвищення прибутку. Повторне використання та переробка відходів є одним із важливих елементів циркулярної економіки.

Список використаних джерел

1. Acerbi F., Taisch M. A literature review on circular economy adoption in the manufacturing sector. *Journal of Cleaner Production*. 2020. Т. 273. С. 123086.

2. Gusmerotti N. M. et al. Drivers and approaches to the circular economy in manufacturing firms. *Journal of Cleaner Production*. 2019. Т. 230. С. 314-327.

3. Velenturf A. P. M., Purnell P. Principles for a sustainable circular economy/ *Sustainable Production and Consumption*. 2021. Т. 27. С. 1437-1457.

НОВІ АЛГОРИТМИ ОТРИМАННЯ ДАНИХ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Гряник Антон Володимирович,
аспірант кафедри економічної теорії
та економічних методів управління
економічного факультету;
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

Прикладний програмний інтерфейс **(**API) з відкритим кодом стає важливим інструментом здійснення наукових досліджень, що дозволяє отримувати доступ, обробляти та аналізувати дані більш ефективно. Він надає легкий доступ до даних, обчислювальних ресурсів і спеціалізованих інструментів і вже використовується багатьма науковими спільнотами у різних галузях [1,2].

Використання інструментів API має ряд переваг, котрі відкривають нові можливості у економічних дослідженнях:

1. *Віддалений доступ до даних, що розміщені на серверах постачальників даних або наукових спільнотах*. На відміну від класичних і найпоширеніших підходами у поширенні даних, таких як файлове зберігання даних у XLSX та CSV, прямий доступ до даних збільшує гнучкість при взаємодії з ними. Віддалений доступ до даних дозволяє дослідникам з різних куточків світу працювати спільно над одними наборами даних. Багато віддалених сховищ даних автоматично оновлюють свої набори даних, надаючи дослідникам найновішу інформацію без необхідності ручного завантаження чи оновлення. Також, використовуючи хмарні платформи зберігання й обробки даних, дослідники можуть уникнути потреби у дорогому локальному сховищі даних і обчислювальних ресурсах. Використання системи резервного копіювання та аварійного відновлення суттєво знижує ризик втрати даних і наукових результатів.

2. *Уніфікація і стандартизація поширеності даних*. Це дозволить дослідникам організувати кращу взаємодію між різними джерелами даних. Зокрема стандарти, такі як ISO 3166 – кодування назва країн та регіонів або ISO 4217 – кодування валют, забезпечують однакову ідентифікацію даних. Ця узгодженість дозволяє дослідникам легко поєднувати набори даних з різних джерел, підвищуючи точність у співставленні даних. Стандарти для метаданих сприяють запису походження даних — деталізують походження, обробку та історію модифікації даних. Це покращує прозорість і підзвітність, дозволяючи